

Türkiye'nin ilk Metalürji Mühendisi

Selahattin Şanbaşoğlu...

Elk. Elo.Müh. Ulaş Birgör
ulas.birgor@emo.org.tr

Liseyi İzmir'de eski ismi Kız Rum Okulu olan Sultani'de 1926'da bitirir. Mustafa Kemal'i ilk kez İzmir İktisat Kongresi'nde dinleme olanağı bulur. Aynı yıl İstanbul Mühendis Mektebi'ne (İTÜ) başlar. İmalatı Harbiye'nin açtığı yurtdışı sınavını kazanarak 1927'de Aachen (Karlsruhe, Almanya) Teknik Üniversitesi'ne gider ve buradan 1932'de "Pekiyi" derecesiyle Yüksek Metalürji Mühendisi olarak mezun olur.

Kırıkkale Çelik Fabrikası'nda mühendis olarak görevine başlayan Şanbaşoğlu o günleri şöyle anlatıyor;

"Kırıkkale Çelik Fabrikası 1932'de tamamlandı. Sadece 13 haneli bir köye yakın bir yerde kurulan fabrikada oranın köylüleri ile birlikte çalışılıyorduk. O yıllarda Fabrika'da 100 Ton/çelik çıkarılıyordu. 10'ar tonluk iki Siemens-Martin Ocağı, bir tane iki tonluk elektrik ark ocağı, dökümhane, demirhane, iki kupol (indüksiyon) ocağı vardı. İlk defa ray 1932 Haziranı'nda bu fabrikada yapıldı. Ray yapımı 1940'a kadar bu fabrikada yapıldı daha sonra Karabük'e geçti. 1939'a kadar yılda ortalama 200 km ray döşenmişti. 1924'te 4.163 km olan demiryolu 1939'da 7.396 km'ye ulaştı. Avrupa'nın 1850'den sonraki demiryolu patlamasına göre küçük ama kaynak kıtlığı içerisindeki Cumhuriyet rejimine göre büyük bir işti. 1948'e kadar yavaşlayarak bir

imalat yapıldı ve imalat 1950'den sonra da durdu. Amerikalılar 1945'den sonra önce İskenderun'a kazı makineleri getirerek karayolu girişimini başlattılar. Bu demiryollarının bitişi gibi düşünülür. Demiryolu hareketinin durması yazık olmuştur. Demiryolu'nun yokluğu sanayinin ucuz imalat vermesine olanak vermeyen bir şeydir. Çünkü unutmamak lazım ki, sanayileşme ancak bir malzeme hareketidir."

Selahattin Bey, 1960'lı yıllarda MKE Genel Müdürü olmadan önce Maden Arama ve Etüd A.Ş. Genel Müdürlüğü, İzmir METAŞ'ın kuruculuğunu ve Genel Müdürlüğünü yaptı. 1965'den sonra kamuda, Kırşehir ÇEMAŞ, Türk Traktör Fabrikası, Türkiye Çimento Sanayi gibi çeşitli kurumlarda yöneticilik görevlerinde bulunan Şanbaşoğlu, 1994'de Karabük Kardemir Demir Çelik Fabrikaları'nın kapatılması için kurulan komisyonda fabrikanın kapatılmasına şiddetle karşı çıkmıştı.

O döneme TMMOB Metalürji Mühendisleri Odası Eski Başkanı Mahmut KİPER'in cümleleriyle bakalım;

"Komisyonun en yaşlı üyesi idi (86 yaşında). Komisyon çalışmalarının sonuna doğru Kardemir ziyaret edildi. Önlük ve baretlerimizle her yeri dolaşırken O'da bizimle demir merdivenlerden iniyor, çıkıyor ve inceleme gezisine katılmış siyasilere sürekli "Kardemir'i kapatmak cinayettir, bu tesis ülkeye

gereklidir" dersleri veriyordu. Biraz dinlenin dediğimizde "Hayır efendim ben gencim" diyordu. 1939'da Kardemir'den ilk sıvı metalin alındığını anımsayan kişi 1994'de kapatılma kararına karşı en ön safta mücadele ediyordu".

MKE'nin (Makine Kimya Endüstrisi Kurumu) 1993 yılında içinde bulunduğu mali krizi aşmak için ilk sanayi fabrikasının da bulunduğu 70 dönümlük araziye satışa çıkardığını öğrenince çok sinirlenir Şanbaşoğlu. Tam satışın gerçekleşeceği günlerde MKE'na Kültür Bakanlığı'ndan arsa içindeki üç yapının kültür varlığı olarak koruma altına alındığına ilişkin bir yazı gelir ve satış olanaksızlaşır. Bakanlığa bu başvuruyu yapan da Selahattin Bey'in kendisidir. Daha sonra MKEK üretim ve satışta çok önemli başarılar elde eder ve krizden kurtulur.

Bir temmuz ayında 1995'de 88 yaşında aramızdan ayrılan Şanbaşoğlu, ülkenin yeniden yapılandırıldığı bir dönemde birçok ilkleri gerçekleştirmiş, çok sayıda emek insanından sadece biri olarak tarih sayfalarındaki yerini almıştır.